

بدل اشترا

(پوسته اجر تيله برابر)

سنه لکي ۵۰ غروش

آلتي آيلقي ۳۰ «

—

نسخه سي اغروشه

اداره فانه و مطبعه سي

استانبولده باب عالي جاده.

سنده قزوه يت كشتن باقوسي.

درج ايشلارين اوراق اعاده

اولياز.

—

نسخه سي اغروشه

سَمْعُكُمْ بِاللُّغَةِ عَرَبِيَّةٍ

سر ۱۳۰۷

پنجشنبه کو نایبی نشر اولور فخری واکری هفتبیلک غنیمت

[سیام حاکمی]

حکمت طبیعیہ

عالمہ حرکت دائمہ استحصالی مملکتیں؟

شو سؤالہ — فصل اولورسہ اولسون — بر جواب ویرہ بٹک ایچون «حرکت دائمہ» تعبیرنیک حقیقہ نہ معنایہ دلالت استدیکنی بٹک لازم کلیر . اگر تعبیر مذکور ایلہ ، کندید کندینہ حرکتہ استدار ایدمک عمل میخانیکی اجرا ایتک یعنی ہر حالہ ایش کوزمک ایچون لازم کان قوتی بالذات حصولہ کترین وھیج بر واسطہ خارجیہنک معاونتہ احتیاج کوسر مکسزین ایستہ نیلن مدتیہ یاخود خراب اولضہ قدر ایشلہ مکہ دوام ایدن برما کینہ مطلوب ایسہ دنیادہ حرکت دائمہنی حاض بر آت میخانیکیہ ایجادی ممکن دکادر .

فقط حرکت دائمہ ترکیبی ، حرکتی ، قوای طبیعیہ دن برینک یاخود بر قاچنک قابلیت تحولیستہ تابع بر ما کینہ عد ایدیلہ جک اولورسہ علمدہ بویلہ بر شی استحصالی نمکندر دینیلہ بیلیر . انبساط و انقباض حادثہ نری ، درجہ حرارتک دلالت طبیعیہ سیلہ حصولہ کان حرارت حرکتی بویادہ کوزل بر مثال اولہ بیلیر . بونوع ما کیندہ برآمدہنک حتماً اوغراہ جفی تبدیل ، منظم ودائی صورتدہ اجرای حرکت ایچون لزومی اولان قوتک تراکتہ واسطہ اولہرق قوللائیلیر . دائمی الحرکہ ساعتلر ایستہ بواساسہ مبتنی اولہرق اعمال اولغشدر .

عصر حاضرده شمشک تاثیر حرارتیلہ حرکت ایدر محرکالر اختراع ایدلشددر کہ بونلر ، جمع قوتہ واسطہ اولان آلات میخانیکیہ ایلہ برابر دائمی الحرکہ اولہرق استعمال اولنہ بیلیر . اگر کافی حجمده بر محرک شمش الویشلی بر جمع قوت التیلہ برابر ایشلہ دلیلرسہ کرہ ارضک هان هانکی نقطہ سندنہ اولورسہ اولسون ستون سنہ اجرای حرکتلہ لازم کان قوتہ تحریکیہنی حصولہ کتیر بر .

بو بایدہ ، کونشک کوندوزین نشر شعاع ایدمکچی مدت ایلہ محرک وجمع قوت التتک استعداد تحریکیلری نظر اہمیتہ آلتقی ایجاب ایدر .

محرک شمشیرہ دائر اولہرق سرد ایدیلن شو سوزلر بالطبع ، صو چرخلری ، بل دکر منلری ، طالعہ و جزرومد محرکاربندہ تطبیق اولنہ بیلیر . فن وصنعتک ہر جہتہ اولان ترقیات سریعہ سنہ باقیلیرسہ شو عادی محرکلرک کیتدجکہ دہا زیادہ استعمال اولنہ جفنہ وجمع قوت اصلولارینکدہ فوق العادہ بر صورتدہ اکمال ایدیلہ جکنہ شہہ ایدلر .

لکن ارباب تخری ، حرکت دائمہنک بودرلوسیہ قناعت ایتیرور ، بلکہ ایلک اوکجہ افادہ استدیکمز صورت حرکتی استحصالی ایتک ایستور کہ بودہ یوقاریدن بری اثبات ایدیلہ کلدیکی اوزرہ امکانک بالکلیہ خارجندہدر . بو بایدہ اک قوتلی دلیل ، بوآنہ قدر تاریخ اجراآت بشردہ «مادہ» دینیلن شینک بالکتر بر جوہر فردینک سیلہ میدانہ کتیریلہ مہمہ سی وواحد قوتک اک کوچوک جزینک اولسون بلا واسطہ میدانہ قوتولہ مہمہ سی خصوصاریدر . بو آنہ قدر ید انسانیدن صادر اولان ایشلرک ہیسی ، کوز اوکندہ موجود اولان بعض مسوداک طرز آخرہ قلب اولتقی صورتیلہ وکرک بدنا ، کرک ما کینلر واسطہ سیلہ اجرا ایدیلن فعلیات میخانیکیہنک کافہ سی — صوتک ثقلت مؤثرہ سی ، روزکارک قوتہ محرکہ سی ، شمشک قوتہ حروریہ سی ، کومور وسائر محروقات طبیعیہ وکیویہدہ محفوظ بولنان قوتہ خفیہ کی — طبیعتدہ موجود و مشہود اولان قوای حاکمہ سیابہ سندنہ میدانہ کتیریلہ لیلشددر .

موجدلر ، قوای طبیعیہ دن بر قاچنی ید ادارہ بہ آلہرق بو سیابہدہ قوانین طبیعتہ غلبہ ایتک یعنی صوتی ایش بوقاری جیقارمق ، بر کشلہ مادہینی مناوبہ برکرہ جاذبہ ارض چہتہ ، برکرده او جہتہ مخالف اولہرق حرکت ایدمک ، حاصلی بر جمعی صعود ایدرکن جاذبہ دن قورتارہرق بالعکس سقوط ایدرکن تاثیر کاملنی اجرا ایدمک کی تصورات وفعالیاتدہ بولغشدردر .

واقعا ایلک اوکجہ جزئی بر قوت صرف اولندیفی ، بعدہ هان متغایاً اجرای حرکت ایتک اوزرہ اوتدن بری بر جسوق بسیط ما کینلر اختراع ایدلش ایدی . فقط

بر چوق ثقلنر وضع ایدرک منابّه هر ایکی طرفک
مانیوه لاقوتی تزیّد و تنقیص ایتک و بعضاری اوزر لرینه
ثقلت تاثیر ایتش یایلر واسطه سیله سالف الذکر چرخک
محیطنده موجود اولان ثقلنری موازنه طسوتوق

بونلرک چوغی یالکر^۱ حسابات نظریه به مستند اوله رق
اعمال ایدلر یکندن طولانی اثنای تجربه ده تماس مقاومتی
کی طبیعی بر مانعه سببیه موازنه حالتی کسب ایدوب
طور مشدر . بعض ارباب تدقیق ، بر چرخک اوزرینه

[شیناغو سرکیسی]

تحرک ایلر بر الکتریک محرکی اعمالی ممکن اولدینی ادعا
ایدلشدر ، شو ادعا وهله اولاده بر خیال باطل عد اوله
بیلر سده اثبات بطلاننه یک اوقدر تهالکله تشبث اولغی ده
فکر ترقی صاحبی اولانلر کوره ائی دکلدیر . جریان
الکتریک قوه محرکه به ، یاخود بالعکس قوه محرکه نیک
جریان الکتریک به تحویل ائساننده کی ضیاع نظر مطالعه به

صورتلریله حرکت دائمه خصوصنه خدمت ایتک ایسته مشلر ،
بعضلری ده آرشیف اسقروستی ، جاذبه شعریه بی اله
آملر سده هیچ بری کالیله مظهر موفقیت اوله مامشدر .
غریب دکلیدر که بو کونلر ده بر دینامونک تولید
ایده چکی جریان الکتریک ایلر حرکت ایدر و سالف الذکر
ما کینه بی ده بالذات حصوله کتیردیکی قوه مخانیکیه ایلر

آله حق اولورسه سالف الذکر ادعائک حقیقتی اثباته
جالیتمقی عبثدر دینه بیلیر .

ثابت مقاطیس ، بومسئله نك حلقی دائره امكانه ادخال
ایده بیلیر عداوتی وارباب فن و تجربه بر مجرد مقناطیسیت
یعنی آزمائوری — مقناطیس طرفدن جذب اولدوقدن
صوکره — بنه اسکی برنه کنتر مکه واسطه اوله جق برمانه
مادیه تحریک سیه شون علی نظر تجسس حریصانه دن
کچیر مشر سده بوله برشی و نغیسی هیچ ممکن اولامشدر .
فی الحقیقه طبعیت بوباید اداره لی طاورانه بق باشقه
بر شکله اولسون معادل مقدارده بر قوه مقابله کور
مکمرین بوش بوشنه قوت اعطا اتمکدن استکاف ایلمکده
درکه قوانین طبیعتک اساس عمومی اولان (تحفظ
قوت) قانونی هر حالده حکمی برینه کنتر بور دیکدر .

حاصلی طبیعتک دائمی و غیر متبدل اولان قوای
عمومیه سندن استفاده ایدمک کندی کندینه اجرای حرکت
ایدر ایدله میدانه کنتر بلن ریذیات میخانیکه و قدر متوع
او درجه کنتر لیدر که بزبوراده الحق بر قاج درلوسی ذکر
ایده بیلدک . هر نه قدر استعداد ایجاد صاحب اولان ازباب
فک بوبایدکی مساعی متوالیه سی ، مقصد اصلینک حصوله
کاملاً کفالت ایدمه معش ایدمه بر درجه قدر — باشقه
بر وجه ایله اولسون — استفاده نده بوسون خالی دکدر .
حتی اومساعی سایه سنده ، تجارب حقیقیه بی ، نظریات
وحسابات ذهویه هر جهته ترجع ایدن مقتدر علل علی
العموم معلومات فیه نك کور کوا ایله استحصال اولنه جق قطعاً
ادراک ایدمک سالف الذکر حرکت دائمه مسئله نك صورت
نظریه سیه اوغراشه اوغراشه دها عملی بناء علیه دهها
فائدی جهته نقل افکار اتمک مجبور اولمشدر درکه بوجه
ایله کرک کندنیرسه ، کرک عالم انسانیته منافع مادیه بخش
ایدر بر جوق مهم ما کینله میدانه کلشدر .

بناء علیه حرکت دائمه بی حائز آلات میخانیکه ایجادیه
اوغراشان انتخاب اقتدار ، حرکتک اوچخی قانونی اولان
نیوتونک مطالعه سنی — که « تأثیر ایله تأثیر مقابل بری
برینه مساوی و مقابلدر » سوزلرندن عبارتدر — و قوای
طبیعه ده اجرای حکم ایدن شایان حیرت موازنت مکمله بی
نظر ثامله آله رق حکمت طبیعتک قوانین اساسیه سینه

تمامیه و قوف پیدا ایدیک حالد شو موازنت غریبه نك
سالف الذکر نظری حرکت دائمه ما کینله نك هر هانکی
برنده جاری اولدیفنی جوق کچمندن آکلاجه جق کبی
کندنیرسک بالذات قوت میدانه کنتر مکه مقتدر اوله مادیفنی
تسلیم ایدر . ۱ . عشقی

مثنوی کیم

— ۳ —

شعره فطریه

شاعر . او طه سنده ، کتبخانه سئک اوکنده او طو .
ربوردی . باشلادیفی قصیده نك صوگ بیتلری ترتیب
و تنظیل مشغولدی .

الواح بشریه ، جثمان اثباته عرض ایدیک رقت افزا
منظر ایله قلبی اوقدر تنج ، کواکلی اودرجه تهیز
ایدرکه انسانک انکشت بردها اوله مامه سی احتمالی یوقدر .
بر نظر حکمت ، الواح بشریه ده اوج شی دهها
کورور : سعادت ، سفالت ، معصومیت !

الواح سعادت ، کواکلی منبسط ایدر .
معصومیتی مصور اولان لوحه لایسه انسانی هم اکندر بر ،
هم دوشوندورور . انسان دوشوندیکه رقتی آرناز . رقت
آرندیکه فکر . آسمان حکمه یو کسه ایر . اوراده ، کشف حقایق
ایلر . ترتیبی متعاقب ایکی طامله سرشک تأثر کورونور .
الواح معصومانه ماهیتی دایشته اولمشدر ایله کره لردر .
نهاد ، کوچوچک و جودیل غایت لطیف بر لوحه
معصومانه تشکیل ایدور : والدیه سی ، او شفقتک مثال
محبتی اولان قادین بخیرمک اوکنده او طور مشدی .
نظر افتخار ایله مسعود چو جوقلر سیه باقیور . دوره شاد
بتنک الک مقدس صحیفه لرنی چشم امعاندر کچیروردی . او
صحیفه لرده « عشق ! » یازیل ایدی . شاعر ایله اولان ارتباط
مسعودانه سنی محبت کی برجل متین تأسیس ایشدی .
قیز ، او شایان برستش مخلوق بارامق البسه سنی
دیکمک ایچون ما کینه نك باشنه چو کش ، کوزلرنی ،
ایکنه نك حرکت ایدیک نقطه یه نوجه ایش ، اللری
دائماً ایکنه نك تیغ حریرانه سندن قاجان فستانه تابع
اولمشدی . موقیقتی معان اولان ضعیف تبسم ، آتشین